

Oplegger onderzoek en advies kwartiermaker

Aanleiding en doel

Op basis van het verkenningproces, dat vanaf de zomer in 2016 tot februari 2017 is uitgevoerd naar het draagvlak voor een nieuw te nemen luchthavenbesluit voor RTHA, heeft de heer J. Schrijnen het voorstel gedaan “een bemiddelaar in te stellen voor klachten voor geluidhinder rondom RTHA”. Een onafhankelijk tussenpersoon die de communicatieve schakel vormt tussen partijen, actief zijn oor te luisteren legt in de regio en waar het gaat om klachten, voorstellen kan doen om de leefkwaliteit voor omwonenden te verbeteren.

De BRR heeft begin 2018 de heer Van Vliet benoemd als kwartiermaker. Hem is gevraagd om samen met de partijen uit de CRO en daarbuiten inzicht te geven over wat er nodig is om de gevoelde lacune in de communicatie tussen de luchthaven en de omgeving op te vullen. Daarbij is ook gevraagd om een advies over de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Omgevingsmanager, de positie van de Omgevingsmanager in het krachtenveld, een profiel voor de Omgevingsmanager, een benaming van de functie en een voorstel voor eventuele ondersteuning bij de benoemingsprocedure. De klachtenregistratie zelf blijft een taak van de DCMR en het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de omgevingsmanager deze taak over neemt.

Werkwijze

De kwartiermaker voerde gesprekken met de vele betrokkenen¹ en de luchthaven, om zich zo een beeld te vormen over de kwaliteiten en competenties van een aan te stellen ‘omgevingsombudsman’, de taakomschrijving en het beoogde werkpakket. Op basis van verkregen inzichten uit de gespreksronde met (direct) betrokkenen is een voorstel van de kwartiermaker tot stand gekomen voor het instellen van een omgevingsombudsman. Op verzoek van de BRR is bij belanghebbenden vervolgens getoetst of er voldoende draagvlak is voor het invoeren van deze nieuwe functie.

Uitkomsten

Uit het draagvlakonderzoek komt naar voren dat er grote verdeeldheid bestaat over nut en noodzaak van het aanstellen van een omgevingsombudsman voor RTHA. Negatieve reacties kwamen zowel van de kant van de luchthaven, van de gebruikers van de luchthaven, als van bewonersorganisaties. De bedenkingen hebben onder meer betrekking op het ontbreken van wettelijke basis en mandaat om beslissingen te nemen, te weinig doorzettingsmacht en bestuurlijke drukte. Nu brede steun ontbreekt, kan een omgevingsombudsman niet goed functioneren.

De kwartiermaker maakt daarnaast melding van een kantelend sentiment. Het politiek bestuurlijke krachtenveld is daarbij ingrijpend gewijzigd. De minister legt prioriteit bij het ontwikkelen van nieuwe landelijke regelgeving op het gebied van luchtvaart (Luchtvaartnota 2020 en Luchtruimherziening 2023), en heeft aangekondigd dat zij voor die tijd geen besluit neemt over RTHA. Voor voorstanders noch voor tegenstanders van uitbreiding is er op dit moment concrete aanleiding om te komen tot nadere afspraken.

De kwartiermaker adviseert de BRR om nu geen omgevingsombudsman aan te stellen vanwege het ontbreken van voldoende draagvlak en commitment bij belanghebbenden. Daarnaast beveelt de kwartiermaker de BRR aan om:

- Nut en noodzaak van de BRR te bezien
- Het advies van de heer Schrijnen om de communicatie te verbeteren overeind te houden
- Inzet te plegen op een heldere procesregie ten aanzien van hinderbeperkende maatregelen
- Het organiseren van een (nieuwe) taak voor (extra) klachtenopvolging (bovenop de huidige taken van DCMR).
- De toekomstplannen van de luchthaven opnieuw tegen het licht te houden, en daarin het maatschappelijk sentiment nadrukkelijk te betrekken (naast de Maatschappelijke kosten Baten Analyse (MKBA) en de daarbij gehanteerde methodologie).

¹ De kwartiermaker voerde gesprekken met ruim 20 personen of organisaties, variërend van georganiseerde belangen van bewoners, lokale en regionale overheden tot gebruikers van de luchthaven en partijen met een rol bij het vliegverkeer op RTHA.

Conclusie

De BRR heeft alles in het werk gesteld om tot een breed gedragen initiatief te komen om de communicatie te verbeteren. In het benoemen van een omgevingsombudsman zag de BRR een uitgelezen kans voor het verbeteren van de communicatie. De BRR betreurt het dan ook dat onder belanghebbenden het vertrouwen in de toegevoegde waarde van een omgevingsombudsman ontbreekt. Het advies van de kwartierkamer wordt onderschreven, maar het gevoel van een gemiste kans overheerst. De problematiek blijft in stand; de BRR weet niet wat het alternatief zou zijn. Daarmee is sprake van een patstelling.

Vervolgacties:

1. De BRR zal de minister en de CRO informeren over de ervaringen die zijn opgedaan in het traject van de verkenner, en de uitkomsten van het advies van de kwartiermaker.
2. De BRR staat onverminderd open voor ideeën en bijdragen van betrokkenen om beweging te krijgen in de politiek bestuurlijke impasse.
3. De BRR adviseert de minister om de opgedane kennis en ervaringen te betrekken in de maatschappelijke consultering en participatie die momenteel is opgestart in het kader van de Nationale luchtvaartnota en luchtruimherziening.